

Toelichting op trendbreuk in tijdreeks jeugdzorgcijfers

29 april 2022

Er zijn recent twee veranderingen doorgevoerd in de verzameling en verwerking van de data over jeugdzorg, die leiden tot een trendbreuk in de uitkomsten over 2020 en 2021.

De grootste verandering betreft een forse toename in 2021 van de berichtgeverspopulatie van jeugdhulpaanbieders. Hierdoor zijn de uitkomsten over jeugdhulp over de jaren 2021 en later niet goed te vergelijken met de uitkomsten over de jaren 2015 t/m 2020.

Daarnaast is er een kleine verandering doorgevoerd in de berekenwijze van de definitieve cijfers over jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit leidt tot een zeer beperkte trendbreuk tussen de jaren tot en met 2019 en de jaren vanaf 2020.

1. Uitbreiding berichtgeverspopulatie jeugdhulp in 2021.

Voor de halfjaarlijkse gegevensvraag bij alle jeugdhulpaanbieders hanteert het CBS een eigen lijst met jeugdhulpaanbieders in Nederland. Er kwamen signalen dat deze lijst niet volledig was. Het CBS heeft daarom in het voorjaar van 2021 de lijst zo volledig mogelijk gemaakt door gebruik te maken van informatie van alle gemeenten over de aanbieders die iJW-berichten hebben verstuurd in 2019 of 2020. Dit heeft ertoe geleid dat een substantieel aantal jeugdhulpaanbieders voor het eerst jeugdhulpgegevens heeft aangeleverd bij het CBS over 2021, maar niet over voorgaande verslagperiodes. Hierdoor zijn de uitkomsten over 2021 niet goed te vergelijken met de uitkomsten over eerdere jaren omdat de cliënten van deze nieuwe groep berichtgevers ontbreken in de cijfers over de eerdere jaren.

Deze toename van het aantal berichtgevers is verantwoordelijk voor een toename van ruim 31 duizend jongeren met jeugdhulp in natura in 2021, dit is 7 procent van het totaal aantal jongeren met jeugdhulp in natura in deze periode. Meer details zijn te vinden in tabellen 1a en 1b in de bijlage. De toename van het aantal jongeren met jeugdhulp is het grootst bij ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder. Relatief gezien is de toename het grootste bij gezinsgerichte jeugdhulp met verblijf.

Deze trendbreuk vertroebeld het zicht op de reële ontwikkeling tussen 2020 en 2021. Deze reële ontwikkeling is bepaald door de cliënten en zorgtrajecten van de groep met nieuwe berichtgevers niet mee te tellen in de uitkomsten over 2021. Omdat de uitkomsten over 2021 nog voorlopig zijn én de definitieve uitkomsten doorgaans hoger zijn dan de voorlopige uitkomsten, worden de voorlopige uitkomsten over 2021 vergeleken met de voorlopige uitkomsten over 2020 zoals die op 30 april 2021 zijn gepubliceerd. Het aantal jongeren met jeugdhulp in natura stijgt van 410.645 in de voorlopige cijfers 2020 naar 412.420 in de voorlopige cijfers over 2021. Dit is een stijging van 0,4 procent. Meer details zijn te vinden in tabel 2 in de bijlage.

2. Berekenwijze definitieve cijfers

Op het moment dat de definitieve cijfers over een kalenderjaar worden gepubliceerd, beschikt het CBS ook al over de respons over het daarop volgende 1^e halfjaar. Die respons bevat soms ook nieuwe of actuelere informatie over het voorgaande kalenderjaar. Bij het vaststellen van de definitieve cijfers over een kalenderjaar, wordt voortaan rekening gehouden met deze nieuwe of actuelere informatie over dat kalenderjaar. Dit geeft een accurater beeld van de verleende zorg in het betreffende jaar. Het gaat bijvoorbeeld om trajecten die voor het eerst werden aangeleverd over het 1^e halfjaar van 2021, maar met een begindatum vóór 1 januari 2021. Deze trajecten worden alsnog toegevoegd aan de respons over 2020¹.

Ook kan het gaan om trajecten die in 2020 zonder einddatum zijn aangeleverd, maar die desondanks niet meer voorkomen in de respons over het 1e halfjaar 2021. Deze trajecten zullen in de praktijk wél in 2020 zijn beëindigd en worden daarom alsnog voorzien van een einddatum in 2020. De einddatum van deze trajecten wordt daarbij ingeschat op basis van de gemiddelde duur van afgesloten trajecten van dezelfde hulpvorm bij dezelfde berichtgever waarvan de einddatum wél bekend is.

Deze wijziging in de berekenwijze is doorgevoerd voor zowel jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Het gevolg van deze methodewijziging is in kaart gebracht voor de definitieve cijfers over 2019. Het aantal unieke jongeren met jeugdzorg in 2019 stijgt door de methodewijziging van 443.585 naar 450.300, een stijging van 1,5 procent. Meer details zijn verderop te vinden in tabel 3 in de bijlage. De stijging is het grootst bij jeugdhulp door het wijkteam (5,5 procent), gevolgd door jeugdhulp met verblijf overig (4,4 procent).

De reële ontwikkeling van 2019 op 2020 is bepaald door de definitieve cijfers van beide jaren met de vernieuwde berekenwijze vast te stellen. Het aantal jongeren met jeugdzorg daalt in dat geval van 450.300 in 2019 naar 435.760 in 2020, een daling van 3,2 procent. Meer details zijn te vinden in tabel 4 in de bijlage. Het aantal jongeren met jeugdhulp in natura daalt met 3,5 procent, het aantal jongeren met jeugdbescherming met 0,1 procent en het aantal jongeren met jeugdreclassering met 7,2 procent.

¹ Met uitzondering van trajecten van de nieuwe groep berichtgevers die pas voor het eerst hebben aangeleverd over het 1^e halfjaar van 2021.

Bijlagen

Tabel 1a. Effect van de toename van het aantal berichtgevers op het aantal unieke jongeren.

Hulpvorm	Aantal unieke jongeren 2021*			
	Totaal	waarvan al bekend bij oude berichtgevers	waarvan alleen bekend bij nieuwe berichtgevers	Aandeel nieuw (%)
Totaal jeugdzorg	460.740	431.390	29.350	6,4%
Totaal jeugdhulp	449.685	418.870	30.815	6,9%
Jeugdhulp PGB	18.225	18.225	-	0,0%
Totaal jeugdhulp in natura	443.620	412.420	31.200	7,0%
Totaal jeugdhulp zonder verblijf	424.320	393.110	31.210	7,4%
Jeugdhulp door het wijkteam	74.925	73.910	1.015	1,4%
Ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder	308.050	279.555	28.495	9,3%
Daghulp op locatie aanbieder	32.080	29.690	2.390	7,5%
Jeugdhulp in netwerk jongere	92.575	84.045	8.530	9,2%
Totaal jeugdhulp met verblijf	43.900	41.355	2.545	5,8%
Pleegzorg	21.525	20.880	645	3,0%
Gezinsgericht	6.515	5.505	1.010	15,5%
Gesloten plaatsing	1.815	1.810	-	0,0%
Jeugdhulp met verblijf overig	18.435	17.065	1.370	7,4%
Totaal jeugdbescherming	41.290	41.290	-	0,0%
Ondertoezichtstelling	30.930	30.930	-	0,0%
Voogdij	11.365	11.365	-	0,0%
Totaal jeugdreclassering	7.955	7.955	-	0,0%

Tabel 1b. Effect van de toename van het aantal berichtgevers op het aantal trajecten.

Hulpvorm	Aantal trajecten 2021*			
	Totaal	waarvan bij oude berichtgevers	waarvan bij nieuwe berichtgevers	Aandeel nieuw (%)
Totaal jeugdzorg
Totaal jeugdhulp
Jeugdhulp PGB
Totaal jeugdhulp in natura	625.545	568.585	56.960	9,1%
Totaal jeugdhulp zonder verblijf	573.225	519.640	53.585	9,3%
Jeugdhulp door het wijkteam	77.480	76.280	1.200	1,5%
Ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder	360.160	320.625	39.535	11,0%
Daghulp op locatie aanbieder	34.270	31.585	2.685	7,8%
Jeugdhulp in netwerk jongere	101.315	91.145	10.170	10,0%
Totaal jeugdhulp met verblijf	53.390	48.945	4.445	8,3%
Pleegzorg	22.505	21.820	685	3,0%
Gezinsgericht	6.760	5.670	1.090	16,1%
Gesloten plaatsing	2.115	2.110	-	0,0%
Jeugdhulp met verblijf overig	20.960	19.345	1.615	7,7%
Totaal jeugdbescherming	44.115	44.115	-	0,0%
Ondertoezichtstelling	32.595	32.595	-	0,0%
Voogdij	11.525	11.525	-	0,0%
Totaal jeugdreclassering	11.045	11.045	-	0,0%

Tabel 2. Reële ontwikkeling jeugdzorg tussen 2020* en 2021*.

Hulpvorm	Aantal unieke jongeren			Aantal trajecten		
	2020*	2021* excl. nieuw	Ontwikkeling (%)	2020*	2021* excl. nieuw	Ontwikkeling (%)
Totaal jeugdzorg	429.215	431.390	0,5%	.	.	.
Totaal jeugdhulp	416.665	418.870	0,5%	.	.	.
Jeugdhulp PGB	17.855	18.225	2,1%	.	.	.
Totaal jeugdhulp in natura	410.645	412.420	0,4%	567.770	568.585	0,1%
Totaal jeugdhulp zonder verblijf	391.305	393.110	0,5%	518.050	519.640	0,3%
Jeugdhulp door het wijkteam	79.860	73.910	-7,5%	82.040	76.280	-7,0%
Ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder	276.525	279.555	1,1%	315.645	320.625	1,6%
Daghulp op locatie aanbieder	29.690	29.690	0,0%	31.630	31.585	-0,1%
Jeugdhulp in netwerk jongere	81.870	84.045	2,7%	88.730	91.145	2,7%
Totaal jeugdhulp met verblijf	42.100	41.355	-1,8%	49.720	48.945	-1,6%
Pleegzorg	20.995	20.880	-0,5%	21.845	21.820	-0,1%
Gezinsgericht	5.140	5.505	7,1%	5.270	5.670	7,6%
Gesloten plaatsing	2.045	1.810	-11,5%	2.355	2.110	-10,4%
Jeugdhulp met verblijf overig	18.135	17.065	-5,9%	20.250	19.345	-4,5%
Totaal jeugdbescherming	41.050	41.290	0,6%	43.960	44.115	0,4%
Ondertoezichtstelling	30.550	30.930	1,2%	32.240	32.595	1,1%
Voogdij	11.545	11.365	-1,6%	11.720	11.525	-1,7%
Jeugdreclassering	8.515	7.955	-6,6%	11.080	11.045	-0,3%

Tabel 3. Effect van verandering van berekenwijze definitieve cijfers.

Hulpvorm	Aantal unieke jongeren 2019			Aantal trajecten 2019		
	Voor aanpassing	Na aanpassing	Vershil (%)	Voor aanpassing	Na aanpassing	Vershil (%)
Totaal jeugd zorg	443.585	450.300	1,5%	.	.	.
Totaal jeugdhulp	430.990	438.010	1,6%	.	.	.
Jeugdhulp PGB	20.245	20.245	0,0%	.	.	.
Totaal jeugdhulp in natura	424.665	431.835	1,7%	592.860	611.720	3,2%
Totaal jeugdhulp zonder verblijf	405.710	412.910	1,8%	540.430	557.605	3,2%
Jeugdhulp door het wijkteam	84.205	88.865	5,5%	86.850	92.095	6,0%
Ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder	291.510	296.105	1,6%	336.260	345.280	2,7%
Daghulp op locatie aanbieder	29.000	29.865	3,0%	30.950	32.185	4,0%
Jeugdhulp in netwerk jongere	79.805	80.875	1,3%	86.365	88.045	1,9%
Totaal jeugdhulp met verblijf	43.345	44.205	2,0%	52.430	54.115	3,2%
Pleegzorg	21.525	21.780	1,2%	22.585	22.975	1,7%
Gezinsgericht	5.545	5.730	3,3%	5.740	5.950	3,7%
Gesloten plaatsing	2.550	2.580	1,2%	3.110	3.185	2,4%
Jeugdhulp met verblijf overig	18.350	19.165	4,4%	20.990	22.005	4,8%
Totaal jeugdbescherming	41.115	41.430	0,8%	44.335	44.650	0,7%
Ondertoezichtstelling	30.570	30.660	0,3%	32.475	32.565	0,3%
Voogdij	11.665	11.890	1,9%	11.865	12.085	1,9%
Jeugdreclassering	9.130	9.220	1,0%	11.760	11.865	0,9%

Tabel 4. Reële ontwikkeling jeugdzorg van 2019 op 2020.

Hulpvorm	Aantal unieke jongeren			Aantal trajecten		
	2019 na aanpassing	2020 na aanpassing	Ontwikkeling (%)	2019 na aanpassing	2020 na aanpassing	Ontwikkeling (%)
Totaal jeugdzorg	450.300	435.760	-3,2%	.	.	.
Totaal jeugdhulp	438.010	423.400	-3,3%	.	.	.
Jeugdhulp PGB	20.245	19.725	-2,6%	.	.	.
Totaal jeugdhulp in natura	431.835	416.740	-3,5%	611.720	584.545	-4,4%
Totaal jeugdhulp zonder verblijf	412.910	397.680	-3,7%	557.605	533.970	-4,2%
Jeugdhulp door het wijkteam	88.865	83.080	-6,5%	92.095	85.740	-6,9%
Ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder	296.105	281.675	-4,9%	345.280	325.030	-5,9%
Daghulp op locatie aanbieder	29.865	30.300	1,5%	32.185	32.480	0,9%
Jeugdhulp in netwerk jongere	80.875	83.195	2,9%	88.045	90.715	3,0%
Totaal jeugdhulp met verblijf	44.205	42.470	-3,9%	54.115	50.575	-6,5%
Pleegzorg	21.780	21.210	-2,6%	22.975	22.195	-3,4%
Gezinsgericht	5.730	5.310	-7,3%	5.950	5.465	-8,2%
Gesloten plaatsing	2.580	2.080	-19,4%	3.185	2.430	-23,7%
Jeugdhulp met verblijf overig	19.165	18.135	-5,4%	22.005	20.485	-6,9%
Totaal jeugdbescherming	41.430	41.370	-0,1%	44.650	44.285	-0,8%
Ondertoezichtstelling	30.660	30.850	0,6%	32.565	32.545	-0,1%
Voogdij	11.890	11.570	-2,7%	12.085	11.740	-2,9%
Jeugdreclassering	9.220	8.555	-7,2%	11.865	11.170	-5,9%